

Akutvård av stroke fortsätter som vanligt under corona

TEXT MARI VEHMANEN ÖVERSÄTTNING MICHAELA VON KÜGELGEN BILD PIXABAY

En stroke eller andra störningar i hjärnans blodcirkulation påverkar inte i sig sannolikheten att insjukna i en allvarligare form av coronainfektion. Däremot är det en stor risk om man inte söker hjälp för strokesymptom i rädsla för en coronasmitta.

Coronapandemin har under våren ändrat alla finländares liv. Också många som rehabiliteras efter en stroke funderar som bäst hur de påverkas av coronarisken. Stroke eller andra störningar i hjärnans blodcirkulation ingår inte i listan av sjukdomar som ökar sannolikheten att få en allvarlig coronainfektion som kan leda till intensivvård.

– Så är det faktiskt. Enligt nuvarande information ökar inte en stroke människors benägenhet att få en svårare form av corona. Men så klart hör många av dem som nu rehabiliteras för stroke till riskgruppen på grund av sin höga ålder eller andra grundsjukdomar, säger **Mika Koskinen** som är neurolog och biträdande överläkare vid Tays neurologiska poliklinik.

Enligt honom höjer varken hjärninfarkt eller hjärnblödning coronarisken.

Å andra sidan kan det finnas en effekt åt andra hållet. Alla allvarliga infektioner ökar en aning risken för att man får en ny stroke, eftersom inflammation i kroppen uppskattas öka risken för blodpropp.

– Det här syns i statistiken som en liten ökning under vintern när influensor och andra infektioner är vanliga. Men egentligen sker en större ökning alltid när den första snön fallit i november och människor med dålig kondition börjar skotta snö, påpekar Mika Koskinen.

Ifall coronaviruset utvecklas så att det förlamar andningen är det i sig ett så hotande tillstånd att en liten procentuell ökning för risken av ny stroke inte är så betydande med tanke på helhetsbilden.

Oroväckande tyst

Däremot är man inom hälsovården riktigt oroade över att många på grund av undantagsförhållandena väljer att låta bli att söka hjälp vid störningar i hjärnans blodcirkulation eller vid återfall. Enligt Mika Koskinen har en del medborgare för bokstavligt tagit till sig att man endast ska söka hjälp i nödvändiga situationer.

– Det är i sig rätt budskap: nu är inte bästa läget för att ta hand om icke brådskande krämpor. Men störningar i hjärnans blodcirkulation är aldrig icke brådskande – inte ens en kortvarig TIA-attack, betonar Mika Koskinen.

Enligt honom handlar det antagligen om att många förringar de egna behoven och rättigheterna. Coronabegränsningarna har tolkats felaktigt om man tänker att man ska streta på hemma med diverse symptom så länge som möjligt.

– Jag har hört många patienter säga att deras ärende inte är så viktigt och att de kan undersökas senare. Men man kan inte vänta med vård för störningar i hjärnans blodcirkulation i ett par månader. Då är det för sent.

Det finns också människor som låter bli att söka sig till jouren i rädsla för att bli smittade av corona på sjukhuset. Risken är ändå väldigt liten, medan en stroke som inte undersöks alltid är en verklig risk.

– Det har varit oroväckande tyst på vår jour jämfört med normalläge. Så klart har en del av besöken som fallit bort antagligen varit ogrundade och det är bra att de människor inte kommit. Men jag är rädd för att också nödvändig vård nu uteblivit. Antalet sjukdomsfall kan inte ha sjunkit så här mycket, konstaterar Mika Koskinen.

Distansmottagningar tagit ett stort kliv framåt

Anpassningsträningsskolor för störningar i hjärnans blodcirkulation har annullerats för vårens del och det sker också avbrott i den polikliniska rehabiliteringen. Däremot fungerar den akuta rehabiliteringen av nyligen insjuknade patienter helt normalt enligt Mika Koskinen.

– Det är faktiskt så lugnt på avdelningarna nu att patienterna får kanske mer personlig vård än vanligt.

Tillgången till mediciner har lett till problem för vissa inom rehabiliteringen. Man har varit tvungen att tänka ut ersättande mediciner för en del.

Stroke och coronaviruset

- Störningar i hjärnans blodcirkulation ökar inte i sig risken för att insjukna i en allvarligare form av coronainfektion.
- En person som haft störningar i hjärnans blodcirkulation kan tillhöra riskgruppen på grund av hög ålder eller andra grundsjukdomar.
- Allvarliga infektioner kan lite öka risken för att störningar i hjärnans blodcirkulation återkommer.
- Också under undantagstillstånd måste man söka vård om man känner symptom av störningar i hjärnans blodcirkulation eller får en kortvarig TIA-attack.

Enligt Mika Koskinen beror det här på att en stor del av medicinernas råvaror nuförtiden kommer från Kina. När begränsningarna där har lättat har också tillgången till mediciner förbättrats.

– Den globala marknadens sårbarhet och vårt beroende av andra har blivit väldigt tydliga. Kanske man tar tillbaka beslut om att avsluta den egna produktionen efter att krisen gett vika, funderar Mika Koskinen.

Han ser ändå något positivt med coronatiden. Hälsovården har, precis som till exempel skolorna, tagit ett stort digitalt kliv framåt.

– Jag har redan gjort upp rehabiliteringsprogram som baserar sig på distansmottagning och allt har fungerat jättebra. Jag hoppas att de nya arbetssätten består. Vi har länge känt till att det skulle vara smart att utnyttja den nya tekniken mer. Den slutliga knuffen i rätt riktning har ändå saknats.

Mika Koskinen har också en hälsning till alla som nu rehabiliteras från stroke eller hjärnblödning och tillbringar mycket tid hemma i isolering: det lönar sig att ta hand om den fysiska konditionen också under undantagstillstånd. Fastän de egna gympatimmarna eller gymmet är på paus finns det ändå flera alternativ för motion.

– Nu ska vi alla enligt bästa förmåga utnyttja möjligheten att röra på oss utomhus och i naturen. Betydelsen av bra kondition och ett alert sinne ökar under sådana här tider. ●